

Bi

-fobie & Binaire Breinen

Activiste Robyn Ochs

Robyn Ochs is een bi-activiste uit de Verenigde Staten. Haar bevoegenheid en engagement zijn indrukwekkend. Ook voor ZiZo maakte ze dus graag even tijd.

MIEKE STESENS

De Amerikaanse bi-activiste Robyn Ochs is zeer veelzijdig: ze schrijft, geeft les, herinnert holebi's en hetero's voortdurend aan het bestaan van biseksuelen, strijdt voor het welzijn van dieren en is momenteel druk bezig met de prohuwelijkbeweging in de Verenigde Staten. Samen met Sarah Rowley gaf ze zopas de tweede editie uit van het boek 'Getting Bi. Voices of Bisexuals Around the World' (recensie op p. 24). Het behandelt een onderwerp dat – zelfs in de holebibeweging – vaak onderbelicht blijft.

Je stelt 'Getting Bi' voor als een 'grass roots project'. Wat bedoel je daarmee en waarom vind je die aanpak belangrijk?

Ik ben een grote fan van grassroots-organisaties. 'Getting bi' is het product van het werk van vrijwilligers uit alle hoeken van de wereld. Zij beseften dat er nood is aan duiding over biseksualiteit en gaven ons hun verhalen cadeau. Ik hoop dat ze nu genieten van het resultaat en het boek gebruiken om biseksualiteit uit te leggen aan andere mensen. Ik wil benadrukken dat het boek uitgegeven is door het **Bisexual Research Centre**. Alle opbrengsten uit de verkoop vloeien rechtstreeks terug naar het centrum en via die weg dus ook naar de bi-beweging. Dat vind ik belangrijk. 'Getting Bi' belicht een identiteit die al te vaak vergeten of genegeerd wordt.

Zelfs in de meeste LGBT-bewegingen zijn bi's een onzichtbare groep. Hoe komt dat?

Biseksualiteit is effectief een onzichtbare identiteit. We zien de biseksuelen niet en dus weten we ook niet met hoeveel ze zijn. We trekken conclusies over iemands seksuele oriëntatie op basis van de sekse of het gender van zijn/haar huidige of zeer recente partner. Bi's in een lange relatie of alleenstaande bi's, worden verondersteld homoseksueel of heteroseksueel te zijn. Ach ja, we houden zo van onze binaire tegengestelden: man of vrouw, homo of hetero, zwart of blank, vriend of vijand... We geraken daar moeilijk van los.

Hoe ga je daarmee om? Je leeft al zolang samen met een vrouw. Hoe tackel je de vooronderstelling dat je dus wel een lesbienne moet zijn?

Door een biseksuele identiteit aan te nemen, bezit en claim ik al mijn ervaringen: die uit het verleden, het heden en die uit de toekomst. Ik claim ook de potentiële ervaringen die nog zouden kunnen komen. Mijn identiteit wordt niet bepaald door het gedrag dat ik momenteel stel (bijvoorbeeld op relationeel vlak), maar ze houdt rekening met wat ik ben, was en nog zou kunnen worden. Zo probeer ik biseksualiteit uit te leggen.

Labels zijn fantastisch voor de communicatie. We moeten ze alleen doordacht gebruiken.

Hoe verklaar je vormen van 'bi-fobie' in de holebigemeenschap? Holebi's denken nogal snel dat ze tolerant en progressief zijn, maar zijn ze dat dan niet?

Het is zeker zo dat holebi's zichzelf nogal snel ruimdenkend vinden. Misschien zijn ze ook wel toleranter dan de gemiddelde hetero. Maar vergeet niet dat holebi's in dezelfde wereld opgroeien als hetero's. We reproduceren dezelfde fouten en verkeerde opvattingen. We hebben vooroordelen, we zijn gehecht aan hiërarchie en we neigen naar binair denken. Er bestaat een sociologisch concept dat 'horizontale vijandigheid' heet. Dat betekent dat mensen uit onderdrukte groepen uit pure machteloosheid de pijn die de onderdrukking veroorzaakt, richten op andere onderdrukte mensen, in plaats van ze terug te kaatsen naar de onderdrukkers. Mijn vriend **Warren Blumenfeld**, een briljant leraar, heeft me dat concept als volgt uitgelegd: "Het mishandelde kind slaat zijn jongere broer, die op zijn beurt de

hond schopt". Deze dynamiek zie ik ook terug in onze eigen gemeenschap. Denk maar aan onze omgang met transgenderpersonen, verwijfde homo's, butches en natuurlijk biseksuelen. We moeten echt moeite doen om dit te overstijgen, om bij onszelf stil te staan en te vermijden dat we mensen pijn doen, zoals anderen dat met ons deden. Zoals **Audre Lorde** schreef: "The masters' tools will never dismantle the masters' house."

Op welke manier verschilt bi-fobie in de holebigemeenschap van bi-fobie daarbuiten? Hebben beide dezelfde wortels?

Er zijn zowel verschillen als gelijkenissen. Eén uiting van bi-fobie is negeren dat we bestaan. Dat komt voor in zowel onze eigen gemeenschap als in de bredere maatschappij. Zelfs mensen die bereid zijn om te erkennen dat er biseksuelen bestaan, zijn er soms van overtuigd dat 'echte bi's' heel zeldzaam zijn. Ze gaan ervan uit dat de meeste mensen die zich als bi definiëren eigenlijk holebi's of hetero's 'in ontkenning' zijn. Voor hetero's zijn we bedreigend omdat we net niet verschillend genoeg zijn. We vlakken de valse tegenstelling tussen 'wij' en 'zij' uit, en dat maakt hetero's overstuur.

Heel wat mensen in het boek vertellen dat ze er een hekel aan hebben om 'in hokjes gestopt te worden'. Is biseksualiteit als identiteit niet net zo'n hokje? Welke zijn de voor- en nadelen van zo'n aparte identiteit?

Labels zijn verraderlijke dingen. Mensen kunnen ze gebruiken om je in een hokje te duwen en om je verbeelding te beperken, maar anderzijds kunnen ze de communicatie wel degelijk verbeteren. Ik vind dat mensen in een heteroseksistische maatschappij hun coming-out moeten doen, om mensen te informeren en

anderen te helpen. Biseksuelen moeten hun coming-out doen om de ruimtes tussen de tegengestelden 'homo' en 'hetero' aan te tonen. Ik zou graag hebben dat ik gewoon kon zeggen: "Ik ben linkshandig, ik ben joods en ik ben bi", zonder dat die drie dingen comotie teweegbrengen. Labels zijn fantastisch voor de communicatie. We moeten ze alleen doordacht gebruiken.

In het boek komen heel wat definities van biseksualiteit aan bod. Wat is jouw definitie?

Ik noem mezelf bi omdat ik me seksueel en romantisch aangetrokken kan voelen tot mensen van verschillende sekse of gender.

Niet noodzakelijk tegelijkertijd, met dezelfde intensiteit of op dezelfde manier. Mijn biseksualiteit heeft niet zozeer te maken met mijn gedrag in een bepaalde periode, maar wel met wie ik ben op een dieper niveau, en dat is hetzelfde gebleven gedurende 33 jaar. Ik leef nu al 13 jaar monogaam samen met dezelfde vrouw en ik voel me nog altijd even biseksueel als 33 jaar geleden.

Ik vraag me af hoe bi-fobie in de heterowereld verbonden is met seksisme. Ik denk aan seksuele fantasieën van mannen waarin bivrouwen als seksueel object dienen. Ik denk ook aan bivrouwen in een relatie met een man die zogezegd eindelijk de ware liefde, 'the real thing' gevonden hebben". Wat denk jij daarover?

Toen ik een jonge twintiger was en mijn coming-out deed bij mijn toenmalige vriend, zei die: "O tof, ik wil wel kijken", waarop ik snel antwoordde: "Dat was informatie, geen uitnodiging". Mannen kunnen inderdaad opgewonden geraken bij het idee van een trio met twee vrouwen. Anderzijds voelen ze zich zeker ook bedreigd door een vrouw die niet per se een man nodig heeft om zich 'compleet' te voelen of om bevredigd te worden, zelfs niet als ze kiezen voor een relatie met een man. Vrouwen leren in hun socialisatieproces nog steeds dat ze een man nodig hebben om compleet te zijn. We leren hoe we een man moeten verleiden en hoe we, als dat eenmaal gelukt is, hem 'kunnen houden'. Een patriarchaal systeem moet vrou-

wen in het gareel houden, en hun gedrag sturen (dat van mannen trouwens ook). Ongebreidelde, vrije seksualiteit in het algemeen, en homo- of biseksualiteit in het bijzonder, zetten deze controle op het spel.

Zie je een band tussen transgenders en bi's? Beiden overschrijden ze grenzen: van sekse of gender en van seksuele identiteit.

Bi's en transgenderpersonen hebben inderdaad wel wat gemeen. Trouwens, sommige transen identificeren zich ook als bi. Beide groepen vlakken binaire denkpatronen uit en overschrijden grenzen. De transen en de bi's vertegenwoordigen bovendien allebei een vaak vergeten en stiefmoederlijk behandelde groep in de LGBT-wereld: de 'B' en de 'T'. In sommige delen van de VS zie ik een diepgaande samenwerking tussen beiden, en dat vind ik een goede zaak.

“De transen en de bi's vertegenwoordigen allebei een vaak stiefmoederlijk behandelde groep in de LGBT-wereld.”

In de Vlaamse holebi- en transbeweging zijn bi's ook weinig zichtbaar. We hebben enkele bigroepen en af en toe eens een bi-evenement, maar nooit iets groots. Welke tips kun je ons geven?

Als er een bi-evenement is, plaats dan lesbiennes, homo's en niet-biseksuele transen op de voorgrond. Als er holebi-evenementen zijn, stop dan bi's in je panel. Dat maakt biseksualiteit zichtbaar. Op die manier kunnen we elkaar versterken en onszelf dingen bijleren. We moeten elkaars bondgenoten zijn. Verder kunnen we proberen om er niet steeds vanuit te gaan dat ieder koppel van hetzelfde geslacht homo of lesbisch is, en niet ieder koppel van verschillend geslacht hetero. We moeten ook de ruimte tussen al deze categorieën vergroten. Wat voor de ene 'lesbisch' betekent, is dat niet noodzakelijk voor de andere. Ik wou dat ik 'Getting bi' kon voorschrijven als medicijn aan iedere holebi en elke hetero. Het is een goed middel tegen bi-fobie. De enige mogelijkheid om barrières tussen identiteitsgroepen te slopen is dialoog. We moeten naar elkaars verhalen luisteren, en juist daarom – omdat mijn boek vol verhalen staat – zal het je bi-fobielevel drastisch verlagen. Zo niet: geld terug!

GETTING BI. VOICES OF BISEXUALS AROUND THE WORLD / ROBYN OCHS EN SARAH E. ROWLEY

'Getting Bi' is een boek met persoonlijke verhalen van biseksuelen van over heel de wereld. Het werd uitgegeven door het 'Bisexual Resource Centre' uit Boston, waarvoor Robyn Ochs, één van de auteurs, werkt. Ochs is een bekende bi-activiste met heel wat publicaties over het thema op haar naam.

De verhalen uit 'Getting Bi' zijn onderverdeeld in tien hoofdstukken, die verschillende bi-thema's behandelen, zoals coming-out, relaties, de bi-gemeenschap en seksueel verlangen. Elk hoofdstukje wordt ingeleid door een korte beschouwing van de auteurs, waarin de lezer een beeld krijgt van de dilemma's van biseksuelen. De inleidingen zijn nuchter geschreven maar worden nooit al te theoretisch. Daarna worden de thema's telkens geïllustreerd aan de hand van getuigenissen.

Het boek geeft een helder en boeiend overzicht van wat bi's bezighoudt. Hoe gaan bi's om met relaties die door de buitenwereld als heteroseksueel worden beschouwd? Hoe gaan partners van biseksuelen daarmee om? Is het verlangen van een bi-man naar een vrouw hetzelfde als zijn verlangen naar een man? Is een bi-identiteit constant onderhevig aan verandering of blijft iemand altijd bi, zonder meer? Waarom voelen zelfs lesbiennes en homo's soms weerstand tegenover bi's?

Het boek is inhoudelijk sterk en tegelijk luchtig, de toon optimistisch. Voor heel wat getuigen staat hun biseksualiteit gelijk aan flexibiliteit, creativiteit en de 'onbeperkte mogelijkheid om lief te hebben'. Dat wil niet zeggen dat het boek onrealistisch zou zijn. Ook de problemen, vaak gerelateerd aan de intolerante regering van een bepaald land, komen aan bod. De bi's die aan het woord komen zijn heel verschillend. Sommigen zijn activisten, anderen helemaal niet. Sommigen zijn trans, anderen zijn man of vrouw, of queer. Er komen monogame, poly-amoureuze, overtuigd alleenstaande en gehuwde bi's aan bod. 'Getting Bi' is een aanrader voor iedereen die meer te weten wil komen over de onzichtbare biseksuele identiteit. Het boek is leerrijk en verhelderend, zonder belerend te zijn. (MSt)

ISBN: 978-0-9653881-5-3

Enkel te verkrijgen via www.biresource.net.

